

POCZAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOŮ

8. číslo

Budyšin, awgust 1968

Lětnik 18

Hrono na žnjenc 1968

Pokaž mi swój puć, zo tebjje spóznaju.

2. Mojz. 33, 13

Mójzas bě wosebje wobdarjena a wobnadžena wosoba a postawa Starého Zakonja. Na koncu Mójzasowych knihow rěka wo nim, zo „nje-postany žadyn profeta wjace w Israelu, kiž by jemu runy był, kotrehož by Knjez tak wot wobliča k wobliču poznał“ (5. Mójz. 34, 10). Tomu wotpowěduje to, štož krótko do našeho hrona steji, hdžež Swjate Pismo wuzběhuje, zo běše Mójzasowa modlitwa tajka, kaž „jedyn muž ze swojim přecelom rěči“.

A jako přecel Boží smě sej tež zwěrić, tak prosyć, kaž tu napisane steji: „Pokaž mi swój puć!“ To je tola poprawom chrobła, njeslyšana próstwa; wón, mały čłowjek Mójzas, chce Bože potajne puće wědźec. Haj, wón hišće dale dze. Na koncu našeho stawa steji, zo je samo Knjeza wo to prosyć, jeho samoho, jeho krasnosť, to rěka jeho wobličo widźec.

Bóh pak njeje zły na njeho, zo sej přewjele žada. Wón dyrbi drje tutu próstwu wotpokazać: „Moje wobličo njemůžeš ty widźec... a hdyž tu nimu pónđe moja krasnosť... mje zady wohladaš.“ Mójzas — a z nim my wšitcy — njemůžeme Boha nje-posrědnje widźec, ale my směmy za nim hładać a sej wohladać, štož je wón stworil a sčinił a skutkował na wšelake wašnje.

Dopjelni Bóh nětko próstwu našeho teksta? Pokaže jemu swoje puće? Ně, tež to nic, wón njewidzi ani njeznaje přjedy Bože puće. A tola budže tež tuta próstwa wuslyšana. Bóh dzeše Mójzasej: „Moje wobličo pónđe před tobu, a ja chcu tebjje wozdźić!“

To, štož je sej Bóh předewzał z Mójzasom a z israelskim ludom, z tobu, z našim ludom, ze swojej cyrkwy a wosadu, je a wostanje nam potajene. A tola mamy krasne přislubjenje: Jeho wobličo před nami pónđe, a wón nas wodzi. A nam ničo dale wyše njewostanje, hač zo bychmy so přeco zaso znowa jemu dowěrili a trošnje za nim po jeho pućach chodzili, tež hdyž su to puće Božeho luda přez puscinu!

A hdyž njemůžeme Božu krasnosť widźec wot wobliča k wobliču a mamy tohodla znjesć přeciwnjenje swěta: „Hdže je nětko waš Bóh?“, tak je wón nam tola zjewił swoju krasnosť w Jezusu Chrystusu. A tuta hnada w našim Knjezu a Zbóžniku ma nam dosahać. A hdyž tež w jednotliwym Bože puće njeznaju, tak směm přez

Z Njeswačidlskeho dženika

Njeswačidlska cyrkej běše kopata poľna serbskich kemšerjow. Ně, ně, nic před sto lětami — ale přenju njedzelu po swjatej Trojicy, 16. junija lěta 1968. Sće hižo zhódali, zo so tu jedna wo Serbski ewangelski džen.

Rjenje, haj, krasnje Bože slónčko swěćeše. Běše to tajke prawe wjedro

skachu. Mócne klinčeše kěrľuš „Džak Bohu! Džens je njedzela...“ přez Boží dom. Haj, džak budž na spočatku prajeny našemu Knjezej, zo je naš lětuši cyrkwinski džen tak bohaće žohnowa! Liturgiju spěwaše bratr farar Pawoł Albert-Budyški, a bratr farar Pawoł Wirth-Klukšanski měješe swjedženske pře-

za syna. Tak je snano tola tón abo tamny swoje motorske abo awto w garaži wostajil a město toho sej na ľuku dojel. Škoda! To sće něšto skomdzili!

W dzešacich započea so cyrkwinski džen ze swjedženskej Božej službu, na kotrež Rakečanske pozawny pi-

Chrysta rosc w Božim póznaću a spěwać:

Haj, wzmi ty ruce mojej a wjedž mje sam, doňž dušu ruce twojej ja njepodam. Sam njepočahnu ženje, nic kročaľki. Hdžež swěra twoja čehnje, mje sobu wzmi.

Hač wjedže džiwnje puće mje twoja móc, mje domoj njeseš ruče přez džen a nóc. Haj, wzmi ty ruce mojej a wjedž mje sam, doňž dušu ruce twojej ja njepodam.

La.

dowanje, kotrež založi na epistolu tuteje njedzele z 1 lista swj. Jana na 4. stawje: „Bóh je lubosć, a štož w lubosći wostanje, tón wostanje w Boze a Bóh we nim...“ Z jadriwymy słowami dopominaše předar na to, zo je Chrystusowej wosadže přikazane, lubosć předować a skutkować. Runje w našim času, kotryž je poľny hidy a zwady, mamy my křescenjo być pošli swěta a měra a lubosće.

Powitanje a postrowy

Předsyda cyrkwinskeho dnja, bratr farar Gerat Lazar-Bukečanski, swjedžensku zhromadiznu powita — hosći zbliska a zdaloka a z jara daloka, mjenujcy bratrow českeho, slowakskeho a pólskeho jazyka. Běchmy mała ekumeniska swójba. A kak jara smy so wjeselili, zo smědžeše naš česceny bratr senior Kristián Pavel Lanštjāk zaso mjez nami być. Z woľtarnišća Njeswačidlskeho Božeho domu kładžeše wón nam na wutrobu, Bože słowo lubować, tak, kaž su to naši serbscy wótočoj činiłi. Zo tomu tak běše, wo tym swědča

tola wšelake wudača Biblije w serbskej rěči. Bože słowo je zaklad wšeho našeho žiwjenja. Bjez njeho je wša naša próca wo cyrkej a wosadu wohrožena.

Tež cyrkwinska wyšnosť — Drježdžanski krajnocyrkwinski zarjad a Zhorjelske konsistorstwo a Budyška superintenditura — běše zastupjena. Wyši krajny cyrkwinska rada Henckel poda wosadže postrowy sakskeho krajneho biskopa a wyši konsistorialny rada Jürgenson postrowy Zhorjelskeho biskopa. Nowy Budyški superintendent Arnold rjekny, zo so jara wjeseli, směc přeni raz na tajkim serbskim zarjadowanju přebywać. Hižom jako farar w Mišnjanskim kraju chcyše sej raz ze swojej wosadu na Serbski cyrkwinski džen doječ. Nětk je so skónčnje jeho přece dopjelnilo.

Niska wěža a nowy časnik

Jako superintendent serbskich wosadow a Njeswačidlski farar witaše bratr superintendent G. Wirth kemšerjow. Něhdy, tak nam powědaje, běše wěža Njeswačidlskeho Božeho domu hižom wot daloka widźec, džens pak ju za kerkami a štomami rjaneho parka lédma wuhladaš. To je znamjo našeho časa, našeje situacije. Cyrkej tu je, byrnjež schowana! Njeswačidlska cyrkwina wěža ma nowy časnik. Na njón hladaja wěriwi a njewěriwi. A tak ma to byc: Cyrkej ma swěteje pokazowac, kak je na času. A tónle nadawk nima cyrkej z wulkim wonom a hordoscu, ale ponižnje jako Chrystusowa služobnica wukonječ. Pokazowaki na wulkim časniku swěta dale spěchaju. Tuž so njekom-džmy!

Dobry wobjed a krasna zabawa

Hlódni dachmy so potom po zakončenju Božej služby do wobjeda, kotryž běchu nam dušne Njeswačidlske kucharki jara wustojnje nawarile. To pak je nam jara zesłodžalo! A k wšemu dóstachmy tež hišće krótko po wobjedze tykanc a kofej.

Što pak nam připołdniša přestawka přinjese? Snadž něšto, zo sej swoju wostudu zabijemy? Smorže! To bě či program čisce wosebiteho razu. Smy spěwali cyłu kopicu pěsni z Winarjoweho spěwnika, a kantoril je nam na tak lube a žortniwe wašnje Klukšanski farar, syn Njeswačidlskeje wosady. To so nam tola wšitkim wutroba směješe, jako nam svoje a svojich bratrow a towaršow činki a pryze z džěcacych lět přeradžowaše. Jara zajimawe bě za nas wšitko, štož sće, lubi Njeswačidlsky, ze svojich wosadnych stawiznow wuryli. Smy so trochu zeznali z wulkimi mužemi wosady, z Jurijom Mjenjom, Janom Hajncu, Gustawom Hatasom, Jurijom Jakobom a Janom Wałtarjom.

Derje, zo sće wótrěrčak měli, tak zo smy wšitcy wšo derje slyšeli, štož su nam bratr Arnošt Grofa z Chasowa a jeho džowčićka, sotra Zejlerjec z Hornjeje Boršće, sotra Wirthowa z Cokowa, bratr Pawoł Hajna ze Starych Hajnic, sotra Hempelowa z Budyšina a bratr Ludwik Saks a z Njeswačidla přednošowali. Wosebje hnujace bě, štož je nam abiturient, bratr Handrij

Wirth, ze zapiskow fararja Jurja Mjenja wo zapalerju Janu Wjence a jeho kóncu na šćepowcu čital. To běchu tola surowe pokuty w starym času! A wbohi farar sej njeje wědzał prawej rady, kak ze zasudženym wobchadjeć, dokelž njeměješe k tomu žane předpisy cyrkwinskeje wyšnosće. Z jeho zapiskow pak je spóznać, zo je Wjenku na hnujace a dostojne wašnje na smjerć přihotował. Přirunajmy to z našim časom! Po statysacach nastupaju ludžo puć do wěčnosće — njepřihotowani...

Kajke wjesele běchu tola za našich prjedownikow hermanki! Wo tym přeswědči nas bratr Maks Martin ze Sćeńcy, jako nam — z hlowy! — spěwaše nimale wšě pječadwaceji štučkow Hatasoweje basnje wo Wósporskim hermanku.

To běše rjenje tam wonka před cyrkwju, spěwać a poskać a so bjesadować! Potom pak nas nowy časnik zaso napominaše, kak je na času. A nětk započea so:

Hłowna a skónčna zhromadźizna

Ta so zahaji z přednoškom bratra dr. med. Arnošta Wirtha wo zwiskach mediciny z teologiju. Na jara zrozumliwe wašnje slyšachmy wo wulkej bojosći čłowjeka před choroscu a smjerću. Dyrbi pak nam hić wo to, zo na příklad tež chorosć prawje wužiwamy, sebje samoho spóznać a k sebi samomu so wroćo namakać. Tež smjerć njestěji zwonka našeho čłowjeskeho žiwjenja. Ju njemóže ničtó wobenć, ani wěriwy ani njewěriwy.

Postrowy ze slowjanskeho wukraja

Bratr farar Bizik wot Slowakskeje ewangelskeje cyrkwe postrowi Cyrkwinski džen w mjenje generalneho biskopa Jana Chabady. Jako znamjo našich wuskich bratrowskich stykow přepoda předsyde Cyrkwinskeho dnja nowu agendu swojeje cyrkwe. Bratr farar Wałach wot Šleskeje ewangelskeje cyrkwe Augsburgskeho wěrywuznača w ČSSR rjekny, zo je jemu tyšno, zo njeje wjac serbskeje ewangelskeje młodžiny na cyrkwiskim dnju. Napominaše nas wšitkich, sej wěru a rěč svojich wótcow česćić.

Wo stawiznach Mišnjanskeho biskopstwa

Hižo na sobotnišej zhromadźiznje cyrkwinskih předstejerjow a sobudželačerjow běše naša jenička serbska studentka bohosłowstwa, sotra Renata Kralec, jara dokładnje a wobsěrnje přednošowala wo cyłej historiji Mišnjanskeho biskopstwa,

kotraž ma za wuwice našeho serbskeho luda a lužiskeho kraja tak wjele wuznama. Před hlownej zhromadźiznu porěča sotra Kralec hišće raz wo tutej dobje. Smy jej jara džakowni, zo je tak wjele njeznateho a tola jara wažneho ze wšěch možnych knihow a zběrkow nahromadźila.

Bratr superintendent Wirth poda rozprawu wo cyrkwiskim dnju sakskeje krajneje cyrkwe w Drježdžanach. Wo tutym cyrkwiskim dnju wšak sće hižom rozprawu w poslednim čisle našeho lópjena čitali. Bratr superintendent wuzběhny přede-wšim, zo bě na Drježdžanskim cyrkwiskim dnju jara wjele młodžiny. Přirunowaše plany a ideje džensnišeje młodžiny ze wojej młodoscu a rjekny, zo je młodžina džensa wjele zrališa hač něhdy. Cyrkej njetrjeba so přichoda bojeć.

Na pozbudžowace wašnje rěčeše k nam bratr Čabran z Poršic. Jeho hižom znajemy z nimale wšěch serbskich kublanskich a cyrkwiskich dnjow. A přeco zaso wón nas napomina k wěrje a swěrje. Bratr Čabran je tajki prawy, luby a dušny ludowy rěčnik a pěsnjer. Hdže je dalšeho prosteho Serba z tajkim darom zrěčnicosće a basnjenja? Ale to wšak njeby po woli bratra Čabrana bylo, hdy bychmy jeho tudy přez měru chwaili.

Mjez ekumeniskimi hosćimi smědžachmy popołdnu svojich katolskich krajanow powitać. Knjez kanonik Andrieki z Budyšina porěča wo prawej bratrowskej lubosći. Hdyž lubujemy Jezusa, jeho słowo a jeho skutki, tak dyrbymy so wězo tež mjez sobu lubować. My ewangelscy a katolscy křesćenjo stejimy w času, hdže so wo to prócujemy, to stare a škodne za nami wostajić, zo by Chrystusowa cyrkej we wšej swojej pisanosći byla Boža služobnica tudy na zemi.

Sym něšto zabył? To drje nic. Znajmjenša nic, zo je nas bratr farar Albert ze svojim rjanym hłosom zwjeselił, tohorunja młody Njeswačidlski kantor na huslach. Zběrka je wunjesla přez 1 300 hr!

Wšitkim, wšitkim, kotřiž su so wo poradźenje cyrkwinskeho dnja prócowali — za kulisami a před nimi —, wutrobně „Zaplać Böh!“ Tak je tež bratr farar Paler-Husčanski na kóncu cyrkwinskeho dnja wšitkich mjenował. Nochu to wospjetować. Knjezej našeje cyrkwe pak budž džak a chwalba do wšej wěčnosće — a je-li po jeho woli, tak so k létu znowa wuhladamy. Hdže? To wšak hišće njewěmy. Snano we wašej wosadze!?

hš.

Postrowy Serbskemu cyrkwiskemu dnjej pólachu:

Generalny biskop ew.-luth. Slowakskeje cyrkwe dr. Jan Chabada, biskop n. w. Feodor Rupelt w Žilinje
biskop Jirzy Cimorek w Čěskim Těšinje
synodna rada Čěskobratrskeje cyrkwe w Praze
farar Vladimir Sláma w Litoměřicach jako předsyda Zwjazka čěskobratrskeho ewangelskeho duchownstwa.

Ewangelscy Lužiscy Serbja so wutrobnje džakuju za lube postrowy a přeja slowjanskim bratram we wěrje Bože bohate žohnowanje.

Serbski cyrkwinski džen

Lazar, předsyda

Tři čela we vysokim žíce

Mój slepy přecel powěda:

Kóžde lěto znowa přinǎdže stysk-nosć na mnje, hdyž na žnjach trak-tory syčace mašiny wrjeskotajo po polach chajaju.

W lěće 1945 zasta tajka mašina na-dobo, dokelž tam tři čela wosrjedž wysokeho žita ležachu. To běchu mój nan, moja mać a moja sotra. Ludžo mi powědachu, kak tam wšitkich třoch na hromadže namakachu. Re-wolwer běše hišće w ruce mojeje sotry.

Srjedu do Swjatkow běch ja rano zahe stanyl. Cehodla běch runje tu-tón džen tak zahe na nohomaj? Ja njewěm. Mi bě styskno. Ja chcych k swojimaj staršimaj a džěch do jeju spanskeje stwy, ale — — — mojej star-šej tam njeběštaj. Ja džěch k swojej sotře. Wona tam nje bě. Što ma to rěkać? Lěto 1945 bě so hroznje za-počato, ale přeco běchmy my štyrjo tola hromadže. Hromadže so bojach-my. Hromadže wuradžowachmy a hromadže so tróštowachmy. Moja sotra přinǎdže kóždy džen z nowym a stajnje lěpsim planom za rjeńši přichod. Wona bě tajka zmužita! Nan a mać ušak běštaj w poslednich mě-sacach jara wočichnyłoj. A nětko bě wokolo mje wšo tak stysknje čicho.

W našej wulkej chěži běše tehdom wjele ludži, ale ja jich tola nohcych wubudzić. Snano moji lubi přiwuzni hnydom zaso přinǎdu. Hdže jenož su? Cyle wěsće so hnydom wróca!

Ale mi bě tak čezko wokolo wu-troby. Ja so bojach.

Ja běch na čmu zwučeny, ale nětko běch ja tež hišće wopukšeny.

To bě to najhroznije ranje mojego žiwjenja.

Ja čakach a wědzach, zo je wšo čakanje podarmo.

Ludžo stawachu, ale w našim byd-lenju wosta wšo čicho.

Deleka a pódla nas warjachu ko-fej a snědach, a ja sedžach sam w najčmowšej čmě. Ja běch cyle čicho a so po možnosći njehibach. Ja chcych tak cyle za cichim, wopu-šceny wumrěc. Hdyž pak wonka ně-čhtó so našim durjam bližeše, mi wu-troba z wjesotóscu zapukota:

Nětkle woni du! Ale ničtó nje-přinǎdže.

Na wječor přinǎdže něčtó a tor-haše wo durje. Što činić? Wočinić abo nic? Nadobo mje překwapí wa-bjaca mysl: Skoč z woknom dele, a wšo budže nimo!

Ja pak džěch k durjam a woči-nich. Wonka steješe žona, kotraž z nami w samsnej etaži bydleşe.

„Sće da wy sam? Hdže su waši přiwuzni?“

„Ja njewěm.“

„Kak dołho sće hižom sam?“

„Rano wokolo pječich stanych, a tuž tu naši hižom wjace njeběchu. Snano bórže přinǎdu.“ To běše lža. Mi bě jasne, zo woni so ženje wjace nje-wróca.

„Wy wbohi.“

„To mi njetrjebaće hakle wobkru-čić. To sam wěm.“ Mi běše naša su-sodžinka njeluba. Wona bě tak jara powědata a so hordžeše ze swojej po-božnosću. Wona chcych nas raďy „za Jezusa dobyć“. My so jej smějachmy. „Maće něšto k jědži?“

Hakle nětko so dopomnich, zo nje-běch za cyły džen ničo jědł a tež ničo pił. Běch nětko hlódný a lačný? Ja njewědzach.

Naša susodžinka mje k sebi wza, mje wobstara ze wšej swěru. Jeje muž bě tež jara dobročiwy ze mnu. Dwě njedželi pozdžišo jeho auto po-torhny, a wón wumrě. Jeje syn bě we wójniskim zajecu.

„Bóh Knjez je was ke mni posłał, zo bych ja za někoho so starać móhla.“

A wona so tak lubje wo mnje sta-raše. A džiwnje: Prjedy so na nju hněwach jeje stajneho rěčenja dla, a nětko běchu mi jeje słowa tak stróštna a lube. Wona wědzeše tak wjele bibliskich hrónčkow. Wona dyrbješe je mi přeco zaso znowa wo-spjetować, zo bych je z hlowy na-wuknył. Wona bě mje „za Jezusa dobyła“, štož bě sej tak horco přala.

Wo swojich přiwuznych ničo nje-zhonich. Wjele so powědaše. Wšitcy drje běchu mēnjenja, zo běchu moji najbliši do zapada čeknyli a mje slepeho wróco wostajili, dokelž bych jim tola jenož čěza był. To na žadyn pad wěrici njemóžach. To běchu woni mje wšitcy přejara lubo měli.

Tuž nadobo wosrjedž žnjow po-wěsć: Hartmannec staršeju a džowku su w žíce namakali.

Nětko tež wšitcy wědzachu, čeho-dla bě so wšo stalo: Hartmannecy běchu surowi přeciwo wójniskim ja-tyjm byli, kotřiž běchu w jich fabrice džělali. Dokelž so chłostanja boja-chu, su sami ze žiwjenja čeknyli.

Zo pak měješe džowka rewoler w ruce?? Wšitcy so džiwachu. Ja so tež džiwach, ale nic, zo je moja sotra nana a mać zatřělila, ale zo su wóni mje slepeho samo-ho wostajili.

Mój slepy přecel powěda wo jich rjanym swójbnyim žiwjenju. Nan bě jara bohaty. Wón měješe wulku ma-šinowu fabriku, kotraž za čas wójný wójnsku potrjebu džělaše. Wša lu-bosć staršeju slušeše džěcom, třom sy-nam a džowce. Dwať synaj staj bórže na morju zahinyłoj.

To běše za staršeju njewuprajna bóľ, ale čim bóle so nětk wěnowaštaj džowce a slepemu synej. Prjedy drje bě wón druhdy trochu zboka stal. Nan jeho bjerješe sobu na hońtwu. Byrnjež slepy rjanosć přirody widžec njemóžeše, bě tola tajki měrny wje-čor wonka w lěsu kóždy króc krasne nazhonjenje. Wječor hustodosć hro-madže spěwachu. Nan móžeše kras-nje na huslach hrać. Tež mać a sotra běšteť muzikalnej. Mój slepy přecel móže derje spěwac.

Pobožni my tehdom njeběchmy. Zrědka hdy smy kemši pobyli. Za to pola nas žadyn čas njebě. Škoda! Škoda! Snano by wšo hinak přišlo, hdy by tehdom w tamnej noci Jezus při nich był. Naš nan njeje do Jezusa wěrił, ale wón je wjele dobroty či-nił, na čimž je Jezus cyle wěsće swo-je spodobanje měł. W našej kuchni je so stajnje za jatych warilo a pje-ko. Hdyž nan přez fabriku džěše, je přeco na jatych wudželował. Stož by na hońtwje třělil, by kucharka dyrbjała mjelčo za jatych přihoto-wać. Kajke rjane hodowne swjedže-

nje běchmy z jatymi hromadže swje-čili. To bě tehdom kruće zakazane, ale naš nan so wo to njestaraše. Wón hidžeše Hitlera a wšech fašistow. Dweju synow ušak bě přez nich zhu-bił.

Dobročiwy naš nan běše, ale kruty na džělo — a jara nahly. To běše jeho a naša wšitkich zahuba.

Po fabrice chodžo dohlada so raz jednoho jateho, kiž tam zboka při-hladowaše. Mój nan so na njeho roz-hněwa, jeho naswari. Jaty so spyta zakitowac. To mojeho nana hišće bóle rozhněwa. Wón storči jateho do boka, a tón padny njezbožownje na jednu mašinu, zo sej wočko wurazy.

Mój nan přinǎdže wječor wšón blě-dy domoj a nam wo podawku powě-daše. Wot tutoho dnja sem běše naš nan njeměrný, njespokojný. Njezbo-žo bě do našeho domu začahnylo.

Nan, mać a sotra mje slepeho wu-pušćichu, ale Jezus je při mni a je mi we wšelkich nuzach zańdženych dwaceći lět wjele dobrego nazhoníc dał. W.

Što je so Hagarje džało w puscínje pola Berzaby

(Na zakladže 1. Mójz. 21, 9—21)

Slóncó bě wulke, smalace zescha-džało. Jeho pruhi padachu na Abra-hamowy stan kaž tež na stany jeho služobnych, a na stadla wowcow a na kamele, kotrež tam ležo žwak žuja-chu. Z Abrahamowego stana bě Sa-riny hněwny hlós slyšeć: „Wučer jeju wot sebjě! Wučer ju! Ja nohcju wjace ju ani jeje syna, tutoho hudlerja, wi-džec.“

Abraham wuńdže ze stana a doń-dže k jednomu ze susodnych stanow a zawoła: „Hagar!“ Žona wuśedši ze stana praješe: „Tu sym, Knježe!“ Abraham jej rjekny: „Wzmi karan a napjeln jón z wodu ze studnje a wzmi jedyn chléb ze swójeho stana.“ A hdyž bě so wot studnje wróciła, rjekny jej: „Woteńdžtaj, ty a twój syn, z mojego lěhwa a njewróc so že-nje wjace. Dži připódněsemu slóncu napřeciwo přez puscínu Berzabu, do-niž njenańdžeš studnju a palmowy haj a stadla, kotrež so tam pasu, a cuzych muži při stadlach.“

Hagar zblědny. Kolenje jej třepo-tašteť. Woči so jej napjelněšteť ze syl-zami. Wona ušak ani słowa njerjek-ný, wza swójeho syna Izmaela za ruku a woteńdže z lěhwa. Do njezna-teje cuzby! Z Abrahamowego stana hladašteť za njej dvě zlej woči.

Slóncó stupaše na njebju a rozpa-lowawaše ze swojimi pruhami zemju. Kamjenje a pěsk pusciny běchu hor-ce pod nohami pučowarjow. Ale Ha-gar chwataše bjez přestaća a so ani njewohlady. Jej běše, kaž bychu Abrahamowe słowa běžate za njej a ju honile.

Hodžiny so minychu, a nohi put-nikarjow kročachu ze železnej wu-trajnosću po horcym pěsku. Ale šija bě jimaj wuprahnyła. Pót so jimaj po čěle liješe. Mučnota, čezka kaž woľoj, jeju kročełe zadžeržowaše. Mały Iz-mael plakaše. Hagar posyďny so do pěska a Izmael k njej. Wonaj sně-daštaj swój chléb a wupištaj swój

karan hač na dno. Izmael položi svoju hłowu mačerce na klin a zawrě swojej sprócnje a žahlej woči. Samo Hagar podrěma.

Ale nahle so zběhny a wubudzi hólčka: „Džimój dale, zo bychmój do nocy přišlój hač k studni a k palmam!“ A znowa bě jimaj puč čežki a bolostny. Sija wuprahny. Jazyk bě suchi. Nohi začekachu. Hdyž so slónco chowaše, plakaše Izmael a sydny so na zemju.

Hagarje přimaše to za wutrobu. Wona zběhny hólca ze zemje. „Pój, mój hólčko“, wona jeho napominaše, „hišće kusk, hišće kusk dale!“ Z wulkej prócu čehnješe hólca doprědka. Ze žadosću hladaše do dalokosće a napinaše woči. W tym zablyskny w jeje wočku škrěčka radosće. Wona bě w dalokosći spóznała króny palmow.

„Hlej, synko!“ praješe mać. „Tamle je palma. Tam budže tež studnja. Tam budžemój wotpočować pod štomom a so svojego žiwjenja wjeselić. Pój, hólčko, pój!“

Ale Izmael njeslyšeše jeje słowa. Jeho čelo padny bjez mocy k zemi. Jeho woči běštej začinjeny. Jeho wobličo blěde. Hagar so k njemu dele pokloni, jeho zběhny a znowa z nim dale kročeše. Hdyž poslednja pruha slónca w kронje palmy hasny, položi mać napoľ morwego synka pod štom na zemju a so starosćiwje rozhladowaše po studni. Ale žaneje tam njebě. Chodžeše do wšěch bokow, ale studnje tam njebě. Zadwělowana wróci so k swojemu džěsću a hladaše starosćiwje na jeho storhane wobličo. Hroza na nju přińdže. „Ja njemóžu hladać na smjerc svojego hólca.“ Wona woteńdže wot palmy, kaž daleko móžeš z prokom třělic. Předračowana z napinanjom a dušinej bolosću padny na zemju a položi svoju hłowu do pěska.

Tuž přińdže džiwny són na nju. Jej so džiješe, zo steji na skale, na wysokej horje. Wokoło njeje po horje dele stejachu krasne, čemnozelené štomy. Wone dawachu žiwicowu woň. Hdyž wětr jich haľazy kolebaše, šumješe w nich scicha a zaso jasnišo, zo po cyłym lěsu klinčeše kaž tajna, tak slódka pěseň, zo změrowa wšitke bolosće čłowjeskeje wutroby. A hišće jedyn druhi zwuk přidruži so k šumjenju: Pod skaľu, na kotrejž stejese, žorleše so woda, skakaše luboznje po kamjenjach, borbotaše, šurčeše. Ptaček přileća a napi so čerstweje wody. A pod horu so rozprěsčeraše daleko runina ze zelenej trawu. Přez nju wjedžeše šěroka droha. Při bokomaj drohi stejachu štomy z bělymi a čerwjeny kćenjemi. W tuťej runinje čeeše rěčka, spadowaše wot spuščadla. Wottam klinčeše jeje radostna pěsnička.

A pod skaľu, na kotrejž Hagar stejese, bě stupanje slyšeć. Črjoda čłowjekow so bližeše. Woni pozastachu, hladaču do kraja, bjesadowachu so, a jedyn z nich zanjesse pěseň. Druzy so přidružichu. Woni spěwachu wo kraju, hdžež woda šurči a lěsy šumja. Woni spěwachu, zo mējachu sylzójte woči. Woni woteńdžechu, a zdaloka hišće klinčeše přez šumjenje wody a lěsow hlós jich spěwow.

Hagar wotući. „Božo“, wona zawoľa, „hdže na swěće je tak młódna, tajka krasna zemja, kaž sym ju wosnje widžala?“ Wótry žahly wětr

na nju zaduňy. Hnydom bě zaso ze wšěmi myslimi w hrózbnej přitomonosći. Wona poskoči a zawoľa: „Moje džěčo, Izmael, mrěje.“ Tuž so dohlada maľeho kerka. A tam pódla, što to je? Tu je zawěrnyje kamjentna studnja. Měsac jasnje na nju swěci. Wona k njej doběhne a načerpa sej karan wodu.

Pod palmu ležeše hólca, kaž bě jeho tam ležo wostajila. Přišedši staji jemu k hubje karan, a wón srěbaše a piješe.

Izmael njeje wumrěť. Wón so sta sylny muž, syny hońtwjer. Pozdžišo raz powědaše jemu mać wo swojim džiwnyim sonje w pusćinje Berzaba. Ale Izmael jej rjekny: „Maći, tak krasny kraj na zemi nihdže njeje. Nihdže!“

Z pólsko-čěskeho ewangelsko-lutherskeho časopisa „Přecel ludu“

Ž wosadow

Klukš

Z wulkej wjeselosću a džakownosću myslimy na naš Serbski cyrkwinski džěw w Njeswaćidle. Kajki bohatty dar za nas wšitkich zbliska a zdaloka. A z kajkej starosću hladachmy na tutón 16. junij. Hdyž na to pomylimy, kak džě je so do tutoho dnja nadosć dešća našto, tak so nam nětko hišće wo zecnje. A wšitko bu lěpje, hač sej to myslić zwěrichmy. Slónčko swěčeše. Rakecy nam dachu bus. Tón jědžeše po našej wosadze a zběraše wšitkich kemšerjow Serbskeho cyrkwinskeho dnja. Potom pak jědžechmy po krasnym puću přez Pswoje nimo polow a synow do Njeswaćidla. Tam pak sym tež tebe widzał a nočnu tohodla wo wospjětować, štož smój tam nazhonitój. Jako potom na wječor bus před Bukanec korěmu pozasta, bě nam jasne, zo w přichodnym lěće, je-li Bóh chce, zaso na Serbski cyrkwinski džěw jědžemy.

Wot 17.–21. junija schadžowachu so serbscy duchowni w Bělej Horje pola Hrodzišća. Póndželu běchu hišće naši hosćo z ČSSR mjez nami a powědachu nam wo swojim džěle. Wjele problemow nas tam zaběrachu, a čas bě přejara krótki. Tam a sem dyrbjachmy zaso do našich wosadow, dokelž nas tam trjebachu.

W Klukšu chowachmy při krasnym wjedrje 17. junija našeho bratra Emila Pawoľa Hatnika ze Zalhova. Wy však jeho hižo z Pomhaj Bóh znajeće. Sym wam napisal, kak wón našeho Boha móćnu ruku w swojim žiwjenju začuwaše. Dopomniš so, zo bě to w přeněj swětowej wójnje, jako by kulka jeho zarazyła, hdyž njeby w tolerju tčaca wostala? A tež dwójce jemu konje čeknychu a jeho při tym čežko zranichu. Bóh wosta jemu swěrný, kaž wón jemu přez cyle žiwjenje swěrný wosta. Kak rady bě wón tam, hdžež so Bohu chwěľba spěwa. Swěrný kemšer njemóžeše w poslednim lěće wjacer na swojim městnje sedžeć. A 17. junija dōndžechmy po njeho do jeho domu. Ze wšej čěsću jeho do Klukša přewōdžachmy. Duby po puću poskićichu nam chlōdk. Wosadni w synach po-

zastachu a strowjachu jeho kašć. Serbska zemja tež jeho lubje do svojego klina wza.

Ja pak so zaso na puć na Bělu Horu podach, zo bychmy tam dale wuradžowali, kak po Božej woli jeho kralestwo připowědamy. P. W.

Chorosć jako hnadny čas

Dr. med. Arnošt Wirth
Z přednoška na Serbskim cyrkwinskim dnju w Njeswaćidle

Naši wótcjo běchu zwjetša burja. Jich žiwjenje běše přez lěťstoki do wěstych kolijow rjadowane. Bur je při swojim džěle, hač na polu abo w hrodzi, jara wusko z přirodu zwjazany. Wón widzi, kak w nalěcu so wšo zelenja a rosće, kak přiroda potom rozkčěwa a w nazymje a zymje zaso wotemrěwa. Wón Bože skutkowanje w přirodze njeposrědnje pytnje. Při cyłym džěle bur wě, zo wuspěch jeho džěta njeleži jenož w jeho rukomaj, ale zo je předewšěm Boža pomoc trěbna. Tohodla so wón modleše za swój skót a plōdne wjedro. Bur běše přez swoje džělo wěrjacy čłowjek. To so tež wotblyšcowaše w swojbnym žiwjenju. Wón běše sej wěsty, zo wšo — tež chorosć a smjerc — w Božim rukomaj leži. Wězo so tež lěkarska pomoc wuprosy, ale při wšěm so k Bohu modleše. Běše něchtó w swojbjě na smjerc chory, potom so cyla swójba na tutón podawk přihotowaše. Njeběše to wšak žana wulka sensacija. — Porod a smjerc stušeštej sobu do wobtuka swójby. Móžemy drje praćić, žiwjenje našich prjedownikow běše w cyľku harmoniske. Mysle a džělo běchu jednota. W serbsćinje wosebje jedne slowo žiwjenje našich wótcow charakterizuje — a to je wuraz „zbožowny“. Njepřaji to wšo? Woni wědzachu, zo móžna zbožowny być jenož, hdyž su z Bohom zwjazani. Jenož Bóh móže žiwjenje zbožowne činić. W němćinje rěka zbožowny „glücklich“, ale što to hižo woznamjenja: glücklich? Kóždy chce „glücklich“ być. Što pak hižo wě, kak to započina? Naši wótcjo pak puć k zbožu znajachu.

Kak smy džensa žiwi? Na nas je přišla industrializacija, modernizacija, a druhe wliwy so wuskutkowachu. Kóždy sam dosć derje powšitkowny wotběh dnja znaje. Tomu wotpowědne je stejnišćo džensnišeho čłowjeka ke chorosći a k smjerc. Čehodla runje w tym? Dokelž chorosć a so bližaca smjerc potrjehitej čłowjeka cyle wosobinsce a tak jeho surowje a bjez wodawanja dopominatej na zmysl dotalneho žiwjenja. Chorosć njeje jenož wěc wutroby, žōldka abo plucow, ale je tež nalěžnosć duše. My směmy džakowni być, zo chorosć njeje na kóždy pad krūd Boži, ale wjele bóle móžnota k dopomnjenju na sebe samoho, to rěka, nam je skladnosć data, swoje dotalne žiwjenje kritisce wobhladować. A we wobliču smjercě mamy poslednju šansu, z Bohom so wujednać.

Naklad Domowina. — Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR jonkroč za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamotwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth. Njeswaćidlski. — Čiść: Nowa Doba. Čiśćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1872).